

Nr 16.

Ankom till Riksdagens kansli den 3 maj 1912 kl. 4 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 16, i fråga om en af herrar Källman och Carlsson i Frosterud inom Andra kammaren väckt motion, nr 106, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående rätt för landskommun att anordna egen uppbördsförvaltning m. m.

Uti en inom Andra kammaren väckt, till kammarens femte tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 106, hafva hrr *Källman* och *Carlsson* i Frosterud hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning om och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändrade bestämmelser i vederbörliga lagar, författningar och instruktioner, att landskommuner, som däraf äro i behof och så önska, må äga rätt att anordna egen uppbördsförvaltning samt att ifrågavarande uppbördsförvaltnings tjänstemän må kunna erhålla förordnande som utmätningsmän.

Beträffande motiveringen till sagda hemställan får utskottet hänvisa till motionen. I anledning af densamma beslöt Andra kammarens utskott hemställa, att Andra kammaren för sin del behagade besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, huruvida och under hvilka betingelser landskommun, som däraf är i behof och så önskar, må äga rätt att genom kommunens egen försorg verkställa utmätning för indrifning af

resterande kommunalutskylder, samt för Riksdagen framlägga de förslag till ändrade bestämmelser i vederbörliga författningar, som häraf kunna föränledas. Kammarerna beslöt sedermera i enlighet med utskottets hemställan. Ärendet öfverlämnades därefter till Första kammaren och hänvisades till behandling af dess första tillfälliga utskott.

Andra kammarens utskott yttrar angående motionen följande:

*Andra kam-
marens ut-
skotts ytt-
rande.*

»Det torde vara uppenbart, att motionärerna här vidrört ett förhållande, som väl förtjänar uppmärksamhet. Att den nuvarande ordningen för indrifning och redovisning af resterande kommunalutskylder ofta kan medföra mycket kännbara olägenheter, är nämligen för hvar och en med erfarenhet på detta område väl bekant. Nu gällande förordning om kommunalstyrelse på landet föreskrifver, att indrifning af skatterestantier för kommunens räkning skall ske genom kronofogden, till hvilken kommunalnämnden viss tid efter uppbördsstämman skall insända restlängden i och för indrifning i vederbörlig ordning. Detta tillvägagångssätt medför ofta nog afsevärdt dröjsmål med indrifningen och redovisningen, beroende på hvarjehanda orsaker, i många fall helt säkert därpå, att det nuvarande omständliga systemet med kronofogden samt länsmän och fjärdingsmän, hvilka i sin tur såsom dennes underlydande skola taga befattning med dessa uppbördsärenden, hindrar ett effektivt och snabbt expedierande. Det torde ej vara ovanligt, att det dröjer flera år, innan kommunen kommer i besittning af de skatterestantier, som låta sig indrifvas, och understundom kunna förhållandena härvidlag blifva rent af olidliga. Det finnes exempel på, att kommuner måst upptaga rätt afsevärda lån, som kunnat undvikas, om indrifningssystemet varit mera ändamålsenligt. Det är därför tydligt, att med den nuvarande ordningen kommunerna ofta göra rätt afsevärda ränteförluster, liksom att deras budget kan bli svårberäknelig.

Men förutom dessa obehag af ekonomisk art kunna äfven andra olägenheter följa med det nuvarande indrifningssystemet. Det kan uppstå svårigheter att i laga tid upprätta och kontrollera tillförlitliga restlängder, då de kommunala restlängderna under en följd af år ligga hos indrifningsmyndigheterna. Likaså har det vid en del tillfällen visat sig, att det mött nästan oöfverstigliga hinder för skatteresterande och sådana, som felaktigt i vallängderna intagits som resterande, att nog hastigt utröna, hos hvilken af de olika skatteindrifvarna restlängden för tillfället finnes, och således kunna bli i tillfälle att inom behörig tid till

denne insända det resterande beloppet eller af honom få intyg om redan fullgjord skatteplikt samt härigenom rätta det missförhållande, som eljest skulle göra honom rösträtten förlustig.

Uppmärksamheten har sedan länge varit riktad på bristerna hos det nuvarande systemet för indrifning af kommunalutskylder, och försök att åstadkomma en bättre ordning ha äfven gjorts. Redan 1868 väcktes inom Riksdagen motion om, att kommunalnämnden själf skulle få indrifva kommunala skatterestantier, och vid åtskilliga senare tillfällen ha förslag i detta ärende framkommit, hvilka dock ej ledt till något resultat.

Att brister vidlåda den nuvarande anordningen för denna indrifning kan således anses obestridligt, och kunde ändringar vidtagas, som medförde en bättre ordning, så borde de gifvetvis snarast möjligt genomföras. Emellertid torde härvidlag rätt stora svårigheter möta, hvilka dock ej böra vara öofvervinneliga. Särskildt beträffande större och stadliksnande samhällen, hvilka säkerligen lida mest af det nuvarande systemets bristfälligheter, anser utskottet, att en bättre ordning borde kunna ernås, då nämligen dessa samhällen kunna anses delvis äga samma förutsättningar som mindre städer för att själfva kunna handhafva indrifningen af resterande kommunalutskylder. Dylika samhällen såsom köpingar och municipalsamhällen intaga ju äfven i en del andra administrativa hänseenden en särställning gentemot mindre och glesare befolkade landskommuner. Såsom i motionen erinras om, ha också redan några dylika kommuner i Stockholms närhet, nämligen Solna och Spånga, sökt åstadkomma en bättre ordning för indrifningen genom att inrätta egna s. k. uppbördsverk af mera primitiv art, och enligt de upplysningar, utskottet inhämtat från dessa kommuner, synes redan härigenom åtskilligt ha vunnits, och skulle, enligt meddelande från Solna kommun, dess uppbördsverk ha fungerat fullt tillfredsställande, om en vidsträcktare utmättningsrätt kunnat medgifvas dess tjänstemän. Det förhållandet, att kommuner med redan nu gällande lagbestämmelser kunna inrätta sådana kommunala uppbördsverk, kunde ju synas gifva vid handen, att saken för dylika större kommuners del kan ordnas på ett tillfredsställande sätt, utan särskildt ingripande från lagstiftningens sida. Utskottet har dock ansett, att så icke är förhållandet, och det af följande skäl. Det beror nämligen helt och hållet på Konungens befallningshafvande huruvida något som helst utmättningsförordnande kan erhållas, och helt naturligt komma dessa myndigheter att ställa sig mycket tveksamma inför

inkomna ansökningar, då några regler ej äro gifna för meddelande af här afsedt förordnande. Den erfarenhet, som redan vunnits, bestyrker äfven detta. Solna kommun har visserligen lyckats utverka förordnande för fyra personer att verkställa utmätning för indrifning af resterande kommunalutskylder, men Spånga kommuns ansökan om liknande förordnande, som inlämnades till länsstyrelsen den 20/6 1911, har ännu icke beviljats men väl föranledt en skriftväxling mellan denna myndighet och kommunen, som visar, att länsstyrelsen härvidlag iakttager den största försiktighet. Och beträffande Solna kommun har länsstyrelsen uttryckligen förklarat, att utmätningsmännen ej äga rätt att befatta sig med utmätning eller försäljning af fast egendom m. m. För en del kommuners vidkommande, särskildt förstadskommuner, torde dock sådan rätt vara af stort värde.

Det synes utskottet därför, att om något af mera omfattande betydelse på denna väg skall vinnas, så måste statsmakterna fastställa rättsregler för den institution, som skulle få indrifningen af utskylderna om hand, hvilka regler blefve till ledning för de myndigheter, som hade att pröfva från kommuner inkomna ansökningar om inrättande af sådan institution. Först härigenom erhåller detta förfaringssätt för indrifning af kommunalutskylder den stadga, som full trygghet för både kommunerna och skattebetalarna fordrar, och först då kan man våga gifva denna institution den myndighet, som är nödvändig för att den i full utsträckning skall kunna fullgöra de uppgifter, som böra tillkomma densamma.

I fråga om vidsträcktheten af denna institutions befogenhet anser utskottet det böra tagas i öfvervägande, huruvida icke inom det område, där sådant kommunalt uppbördsverk fungerar, detsamma borde verkställa icke blott den kommunala skatteindrifningen för kommunens egen del, utan äfven verkställa indrifning af resterande utskylder till staten liksom ock att på sökt handräckning indrifva utskylder till andra kommuner, hvarigenom större enhetlighet skulle vinnas på detta område.

En reform i motionens syfte skulle helt visst gagna många af de större kommunerna, under det att de mindre i allmänhet väl knappast skulle anse det med sin fördel förenligt att inrätta egna uppbördsverk. Frågan blir härigenom således endast partiellt löst. Detta nog så anmärkningsvärda förhållande har utskottet ingalunda förbisett men dock icke ansett vara af så afgörande betydelse, att det kunnat motivera ett afstyrkande af motionen, helst som hinder icke torde möta för Kungl.

Maj:t att vid en eventuell utredning, som kan föranledas af ett Riksdagens beslut i denna fråga, äfven taga i betraktande, huruvida icke genom vissa tänkbara förenklingar i det nuvarande skatteindriftnings-systemet det äfven kunde beredas de kommuner, som icke anse sig böra anordna egna uppbördsverk, någon lättnad i berördt afseende.»

Reservation mot utskottets sålunda fattade beslut anfördes af hrr *Edv. Andersson, Sommelius* och *S. J. Larsson*, hvilka yttrade:

»Enär ett Riksdagens bifall till utskottets hemställan enligt vårt förmenande endast kunde komma att leda till gagn för ett fåtal stora kommuner, och då en allmänt genomgripande reform som enligt vår mening högeligen är af behovet påkallad för en snabbare indrifning och redovisning af landskommunernas skatterestantier, otvifvelaktigt äfven därigenom komme att hindras, samt då vidare en reform i den riktningen torde gå utom motionens ram, anse vi, att utskottet bort hemställa, att motionen icke måtte till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.»

De klagomål, hvaråt uttryck gifvits i nu förevarande motion, äro utan tvifvel i det hela berättigade. Det är utskottet ingalunda obekant, att de nuvarande anordningarna i fråga om indrifning och redovisning af landskommunernas skatterestantier lämna åtskilligt öfrigt att önska, samt att betydande olägenheter för kommunerna ofta äro förenade därmed. Mest utsatta härför äro naturligen de större landskommunerna med sin vanligen mycket rörliga befolkning. Helt visst vore det synnerligen önskvärdt, om några åtgärder kunde vidtagas för att afhjälpa bristerna i det nuvarande systemet.

Utskottet.

Enligt motionärernas mening skulle olägenheterna i många fall aflägsnas, om de kommuner, som däraf vore i behof och så önskade, finge upprätta egna uppbördsförvaltningar med särskilda tjänstemän för indrifning af skatterestantier. Motionärerna synas således tänka sig ungefär samma anordningar vidtagna i åtminstone vissa af landskommunerna, som sedan länge funnits i de allra flesta af våra städer; där fungerar vanligen, som känt, drätselkammaren såsom uppbördsverk, hvarjämte en särskild tjänsteman för indrifning af skatterestantier finnes tillsatt. Emellertid har det ofta nog visat sig, att ej heller det för städerna gällande indriftningssystemet är fullt tillfredsställande. Blefve nu detta system infördt äfven i landskommunerna, synes det utskottet vara att

befara, det de brister, som visat sig vidlåda detsamma i städerna, skulle komma att framträda jämväl på landsbygden, äfven om det kunde anpassas efter dess särskilda förhållanden och behof. Den enda väg, på hvilken en varaktig förbättring kan vinnas, torde vara en genomgripande förändring af hela indrifnings- och redovisningsförfarandet i stad såväl som på landsbygden. En reform af sådan omfattning går emellertid tydligen utanför motionens yrkande, och en framställning härom synes endast i annat sammanhang kunna göras.

I samband härmed har utskottet emellertid velat framhålla, att, såsom ju framgår af såväl förevarande motion som Andra kammarens utskotts yttrande, möjlighet redan nu finnes för de landskommuner, som så önska, att vidtaga särskilda anordningar för uppbörd och indrifning af kommunalskatt.

Då utskottet, såsom af det sagda framgår, ansett, att föga skulle vinnas genom en åtgärd af den art, som nu ifrågasatts, har utskottet ej funnit sig böra förorda bifall vare sig till motionärernas yrkande eller till Andra kammarens beslut.

Utskottet får alltså, med afstyrkande af bifall till nu ifrågavarande motion, hemställa,

att Första kammaren icke måtte biträda Andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 3 maj 1912.

På utskottets vägnar:

HUGO HAMMARSKJÖLD.